

GLASBENA USTVARJALNOST

- ustvarjalnost, kreativnost, improvizacija.

Prve zahteve za uvajanje glasbene ustvarjalnosti v šoli najdemo v J. J. Reauseau-jevem delu Emil.

V Sloveniji so se pojavile prve zahteve po ustvarjalnosti pri pouku leta 1951.

Leo Kestenberga si je močno prizadeval za uvajanje ustvarjalnosti v pouk v Nemčiji. Pri Orffu gre bolj za radost odkrivanja novega - predvsem ritmičnih vsebin, improvizacijo in razvijanje čuta za formo - kot za razvijanje ustvarjalnosti.

GLASBENA IMPROVIZACIJA

Pri improvizaciji gre za izvedbo trenutne ideje, ki je ni moč spreminjati.

- vezanost na *material pripravljen vnaprej*: vezana in svobodna improvizacija;
- *kvaliteta glasbenega materiala*, na katerega je improvizacija usmerjena, npr. *zvok, ritem, melodija, harmonija, forma, notacija*;
- *medij improvizacije*: glas, instrument;
- *način vodenja aktivnosti*, npr. na začetku vodeno, nato improvizator svobodno razvija svoje ideje.
- Improvizacija bazira na temah, harmonijah, basovskih linijah in ima značilno *vnaprej determinirano strukturo ali formo*.

GLASBENA USTVARJALNOST – USTVARJANJE GLASBENIH VSEBIN

Glede na izbrano ali vnaprej določeno zamisel ustvarjalec oblikuje glasbene vsebine, ki sledijo želji po izražanju določene vsebine in ekspresivnosti.

Ustvarjalec si zamisli osnovni motiv – ritmični ali melodični, temo, izbere mero, tonaliteto, hitrost, barvo (instrumente, glasove), gostoto zvoka (število glasov oz. zasedbo), obliko – nato oblikuje skladbo in išče rešitve. Prvotne ideje lahko spreminja in izboljšuje.

- ***Ustvarjalnost ob glasbi*** – glasba je spodbuda za ustvarjanje (gibanje, risanje, slikanje, ustvarjanje besednih vsebin).
- ***Psevdoglasbena ustvarjalnost*** – poustvarjanje glasbe z izraznimi elementi (doživeto izvajanje, dinamika..)
- ***Glasbena ustvarjalnost*** – ustvarjanje glasbenih vsebin (ritma, melodije, harmonije).

Glasbeno ustvarjalnost razvijamo z ritmičnimi in melodičnimi didaktičnimi igrami, pesmimi nadaljevankami, ...

Za glasbeno ustvarjalnost je značilno *divergentno mišljenje*, ki zajema:

- **fluentnost** (veliko število idej);
- **fleksibilnost** (uporaba različnega glasbenega materiala in parametrov, ...);
- **originalnost** (ustvarjanje originalnih glasbenih zamisli) in
- **elaboracijo** (sposobnost razvijanja in dopolnjevanja idej).

Evalvacija mora poleg originalnosti in strukture zajemati tudi ekspresivnost.

- Ustvarjanje zvočnih slik – vremenske situacije, posnemanje zvoka prevoznih sredstev, ipd.
- Pesmi nadaljevanke - Poglejte si to malo zver, ki... (kuka venomer) – dodajanje besede v oklepaju in nato še melodije, npr. ku, ku, ku.... Doda se lahko tudi gibanje ali zaigra melodija na inštrument.
- Dodajanje besedila k melodiji, npr. ustvarjanje nove kitice. Ob tem se išče besedilo k ritmu melodije (Srečali smo mravljo, Krokodil Murimir...)
- Ustvarjanje ritma k tonskemu zaporedju ali dodajanje melodije z določenim tonskim obsegom k ritmu, npr. v okviru pentatonike, dura,...
- Ustvarjanje motivov in krajših fraz z znanimi tonskimi stopnjami. Improviziranje melodije ob pripovedovanju zgodbe ali pravljice. Petje pripovedi na znano melodijo.

- Ustvarjanje melodije (po v naprej določenih pravilih) k danemu besedilu.

Miške in mačke držijo se za tačke, haj, haj, haj, haj, haj, haj vije se naš raj.

Miške za vajo drobno stopicljajo diri, diri, din, din, din, diri, diri, din.

Miške in mačke držijo se za tačke, haj, haj, haj, haj, haj, haj vije se naš raj.

Mačke pa bolj lahko tačice polagajo, tap, tap, tap, tap, tap, tap.

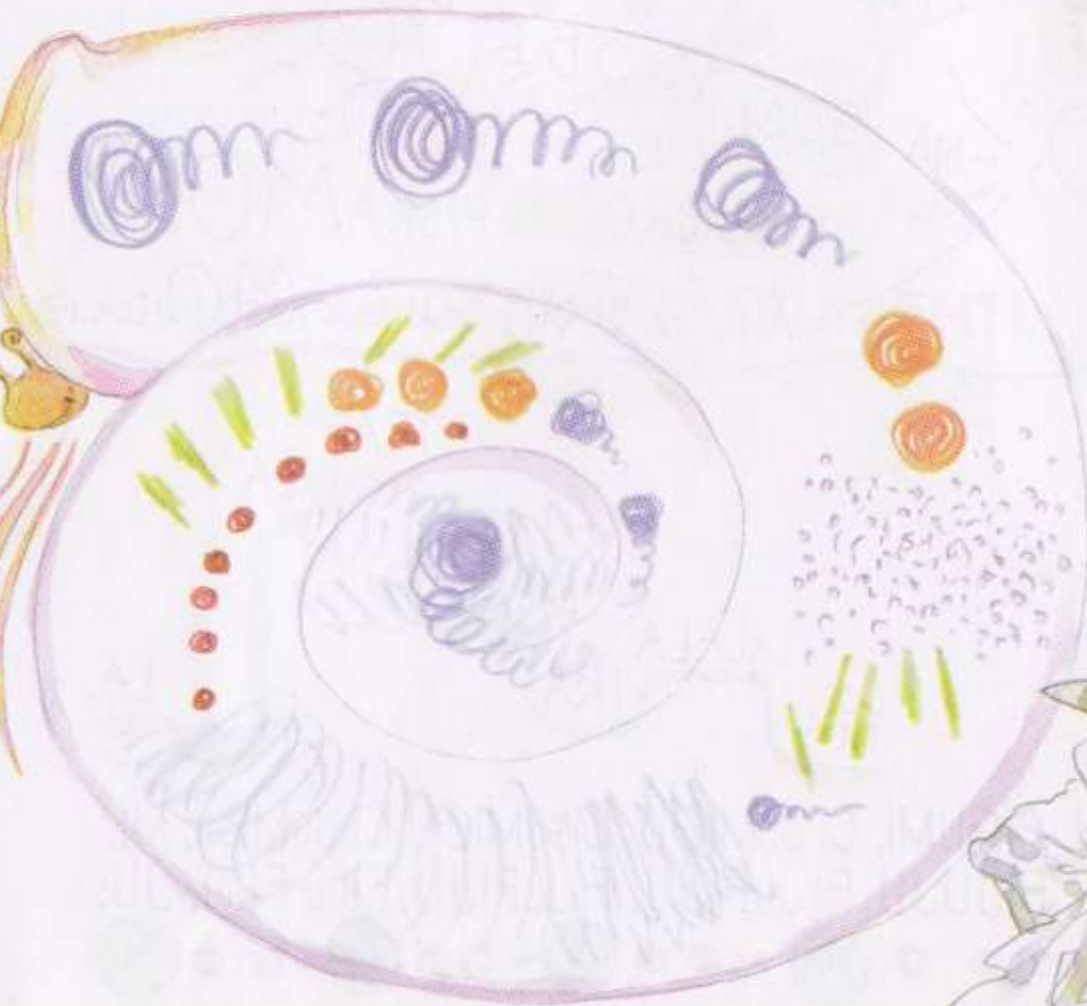
Skupaj lahko ustvarimo prvo frazo melodije in jo pojemo skupaj, učenci dodajajo melodijo na zloge. Ustvarjajo lahko tudi v skupinah – vsaka skupina si zamisli melodijo na en verz.

- Ustvarjanje variacij.
- Ustvarjanje besedila k melodiji – npr. Dvořak: Largo, Grieg: Jutro.

GLASBENA ZGODBA

NARISANO ZGODBO BOMO PREBUDILI
IZ NJENE SKRIVNOSTI. OZVOČILI JO
BOMO Z NAŠIMI GLASBILI IN GLASOVI.

IZMISLITE SI
ŠE KAKŠNO
GLASBENO
ZGODBO.

Poustvarjanje slikovnega zapisa
z glasbili in glasovi.

B. Oblak, DZ

Mi smo
godci mali

PREDIGRA

B. Oblak, DZ

PESEM

	<p><i>vedno</i> <i>dobre</i> <i>volje</i> <i>smo,</i> <i>po</i> <i>jemo</i> <i>raja</i> <i>mo.</i></p>

Mi smo godci ma li, bomo zai gra li.

God ci ma li bomo zai gra li.

POIGRA

Ustvarjamo s toni in zvoki

Uglasbimo pesem:

- Njeno besedilo bomo peli in vsak zlog bo potreboval svoj ton.
- Petje bomo spremljali tudi z zvoki treh glasbil na tistih delih, kjer se ptice oglašajo s številkami.

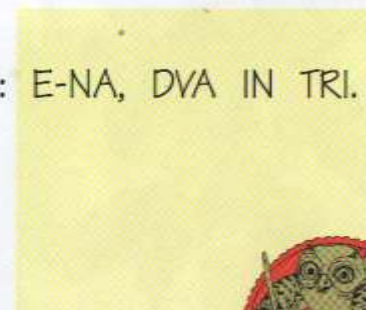
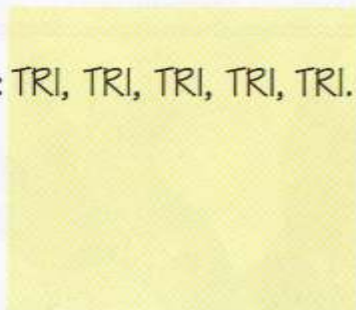
B. Oblak, DZ

Koliko je zvezd

Neža Maurer

Poj in nakazuj tone.

1 SKRI-TOV ŽI-TU PO-JE MU-REN: TRI, TRI, TRI, TRI, TRI. ZVEZ-DI-CE NA NE-BU ŠTE-JE: E-NA, DVA IN TRI.

Z zvoki glasbil igray spremljavo.

2 Prepelica ugovarja
pet jih, pet je, pet;
tale čriček, tale muren
le do tri zna šteti.

3 Oglasi se čuk v topolu
prav zamolklo: sto!
Niso tri le, ni le pet jih,
sto pa bo jih, sto.

Pevsko izmišljanje na dano besedilo.
Oblikovanje spremljave z glasbom.
Povezava zlogov in tonov;
izmišljanje in urjenje zapisa simbolov.

LAPADU

Nemška rajalna igra

DIDAKTIKA
GLASBENE
VZGOJE

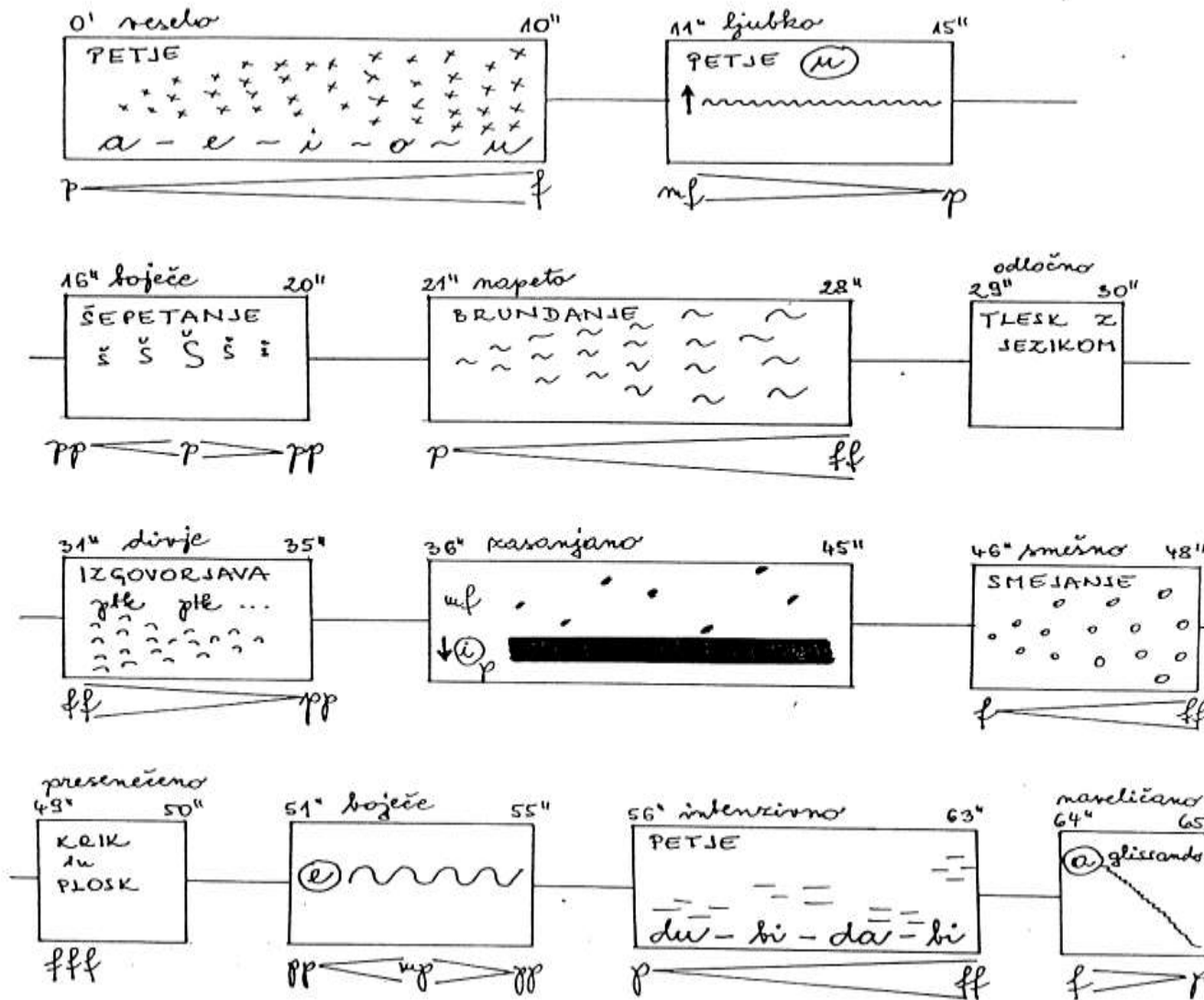
Handwritten musical score for 'LAPADU' in 2/4 time, featuring three staves with lyrics in Slovenian. The first staff contains the lyrics 'za-ple-ši-mo La-ja-de, La-ja-de, La-ja-de,'. The second staff contains 'ra-ple-ši-mo La-ja-de, ta novi ples o-truh!'. The third staff contains 'A-LI STE ĚE ZAPLE-SA-LI LA-PA-DU TA-KO?'. The music is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat).

IMPROVIZIRANJE IN USTVARJANJE TER OBLIKOVANJE ZAPISA

RAZVIJANJE GLASBENE USTVARJALNOSTI PRI GLASBENEM POUKU NA RAZREDNI STOPNJI

I 6.

DIDAKTIKA
GLASBENE
VZGOJE

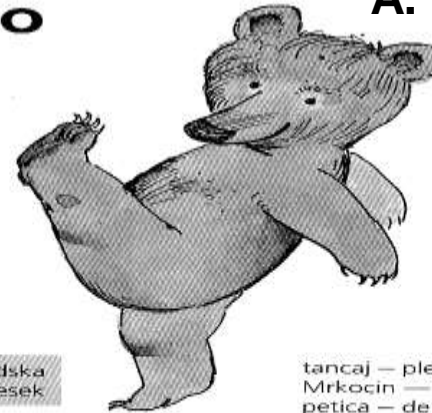
Variacije na ljudsko temo

A. Pesek, DZ

Nauči se ljudsko pesem *Tancaj, Mrkocin*.

Zapoj jo na naslednje načine:

- v dvočetrtinskem taktu,
- v triosminskem taktu,
- z bordunom,
- kot kánon,
- z nekoliko spremenjeno melodijo,
- v terčnem dvoglasju.

DIDAKTIKA
GLASBENE
VZGOJE

TANCAJ, MRKOCIN Slovenska ljudska
Priredila: Albinca Pesek

tancaj – pleši
Mrkocin – medvedovo ime
petica – denar

TEMA

Tamburin

1. VARIACIJA

Boben in strgalo

2. VARIACIJA

Palčke

Triangel

3. VARIACIJA

5

1 2

Tan - caj, tan - caj, Mr - ko - cin, za pe - ti - co, za ce - kin,
Da te bo - do gle - da - li in ti d'nar - ce da - ja - li.

Da te bo - do gle - da - li in ti d'nar - ce da - ja - li.

Variacije na RAČUNSTVO

W. A. Mozart

1.

2.

B. Oblak, DZ

Oblikujmo svojo variacijo.

 Presto Marjan Kozina

Oblikujmo svoj rondo.

Špela - uk
Igo Gruden

Hi - ja, ho - ja, Špe - la - uk gre - po - po - lju cuk, cuk, cuk.

Ro - ke ve - dno kvi - sku no - si, kar - že - li - mo, nam iz - pro - si.

Hi - ja, ho - ja, Špe - la - uk gre - po - po - lju cuk, cuk, cuk.

Nji - vam de - žja, po - lju son - ca, ma - mi ka - še za dva lon - ca, nam pa če - šenj poln klo - buk.

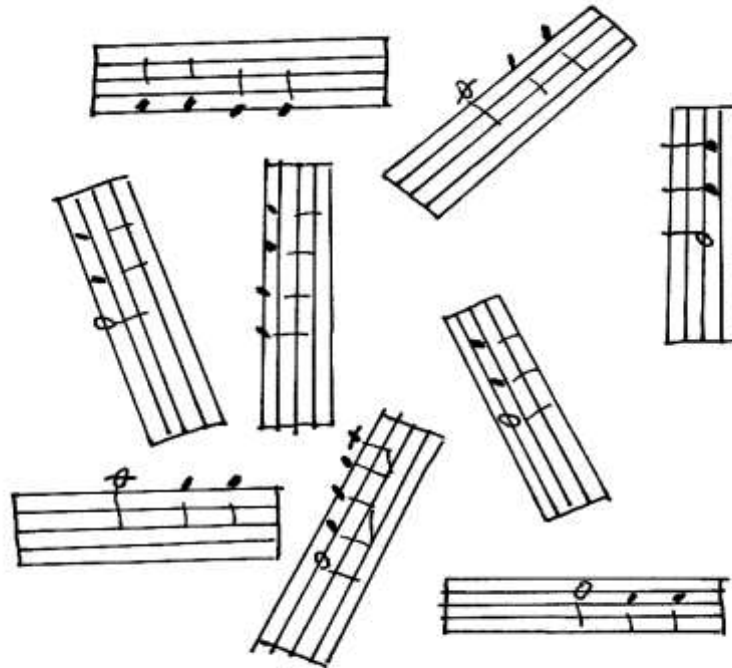
Hi - ja, ho - ja, Špe - la - uk gre - po - po - lju cuk, cuk, cuk.

LULLABYE

Oblikovanje
melodije iz
razrezanke

Lulla, lullabye,
sweetly singing
Lullabye.

Oblikujte
slovensko besedilo!

JUTRO

Glasba: E. Grieg

Dopiši svoje besedilo.

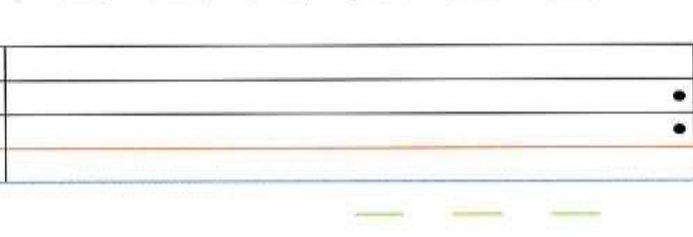
Besedilo: _____

 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □
 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □	 □

Nota je znak za _____.

Note napiši v notno črtovje po vrstnem redu, kot jih predstavljajo figurice.

	
SO MI RE DO RE MI	SO MI RE DO RE MI
	
SO MI SO LA MI LA	SO MI RE DO DO DO

- Igra s kamenčki. Učitelj prinese kamenčke. Učenci ugotavljajo njihove lastnosti (velikost, strukturo, barvo...) in preizkusijo načine igranja na kamenčke. Ugotovijo, da se zvoki razlikujejo po jakosti, višini, dolžini in barvi. Nato si zamislijo motiv, sestavljen iz treh udarcev. Ustvarjen motiv z zaprtimi očmi zaporedno izvedejo. Zamislijo si še motiv iz dveh drgnjenj. Ponovno zaigrajo verigo motivov. Na koncu še kombinirajo motiv že uporabljenih udarcev in drgnjenj (5 uporabljenih zvočnih kvalitet) v novo sosledje in ga zaigrajo z zaprtimi očmi. Nato izvedejo v minuti vsak svoj motiv dvakrat. Pogovorimo se o gostoti zvoka.
- Iz tonov pentatonike (A,G, E, D, C oz. A, G, F, D, C) oblikujejo motiv dolg štiri dobe – navodila o hitrosti, ponavljanju tonov, začetku, koncu. Sestavljanje melodije, kanona, oblik.

Besedilo lahko uglasbimo

IZŠTEVANKA

Slovenska ljudska izštevanka

↓ TA ↑ TE ↓ TA ↑ TE ↓ TA ↑ TE ↓ ↑ ↓ ↑

PI - SAN PTI - ČEK, PO - ČEN GRO - ŠEK, BEL KO - NJI - ČEK,

↓ TA ↑ TE ↓ TA ↑ TE ↓ TA ↑ TA ↑ TA ↑ TA ↑ TA ↑

ZVR - HAN KO - ŠEK, EN, DVA, TRI: — ZDAJ LO -

↓ TA ↑ TE ↓ TA ↑ ↓ ↑

VIL BOŠ TI.

1. Izštevanko nekajkrat izvajaj z ritmičnimi zlogi ta - te in ta. Predalčka, ki sta označena z znakom , sta namenjena **tišini** ali **pavzi**. Na teh mestih si tiho, z roko pa vseeno udariš po klopi.

 () je znak za **četrtninsko pavzo**, ki se nahaja med _____ in _____ črto.

Traja enako dolgo kot četrtnina, torej _____ dobo.

2. Izštevanko ritmično izvajaj z besedilom in ob tem z roko udarjaj po klopi – meri dobe.

3. V vsak predalček (razen tistega, ki je namenjen pavzi) napiši po en znan ton: **DO**, **RE**, **MI**, **FA**, **SO**, ali **LA** kot četrtnino ali kot osmino. Pri tem upoštevaj barve tonov.

4. Izštevanko zapoj s solmizacijskimi zlogi in fonomimiko.

5. Pesem zapoj tudi z besedilom.

Pohvalimo:

- za posameznika nove, originalne ideje;
- veliko število različnih idej;
- zmožnost nadgradnje osnovnih idej;
- zanimive rešitve nizanja in kombiniranja zvoka;
- originalne rešitve grafičnega zapisa ali pravilne zlogovne in notne zapise;
- skladnost ustvarjenih vsebin z zadano nalogo.